

Studium portretowe jako sposób kreacji postaci w twórczości Fiodora Dostojewskiego. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach

Fiodor Dostojewski, jeden z najwybitniejszych pisarzy rosyjskich XIX wieku, zasłynął przede wszystkim dzięki mistrzowskiemu kreowaniu postaci o niezwykle złożonej psychice. Jego twórczość, obfitująca w moralne i filozoficzne rozważania, nieodłącznie związana jest z dogłębną analizą wewnętrznych przeżyć bohaterów. Dostojewski, zafascynowany ludzką naturą, jej sprzecznościami oraz konfliktem między dobrem a złem, posługiwał się w swoich powieściach techniką studium portretowego, dzięki której był w stanie kreować postaci wielowymiarowe, dynamiczne i autentyczne. W swoich dziełach – takich jak „Zbrodnia i kara”, „Idiota” czy „Bracia Karamazow” – Dostojewski nie tylko odtwarzał zewnętrzne cechy swoich bohaterów, ale przede wszystkim skupiał się na ich psychice, analizując ich myśli, emocje, motywacje i duchowe zmagania. W niniejszym wypracowaniu przedstawię, jak Dostojewski za pomocą studium portretowego kreował postaci w swojej twórczości, odwołując się do wybranych przykładów.

Jednym z najbardziej znanych przykładów studium portretowego w twórczości Dostojewskiego jest postać Rodiona Raskolnikowa, głównego bohatera powieści „Zbrodnia i kara”. Raskolnikow to postać głęboko złożona, wewnętrznie rozbita i targana sprzecznościami. Dostojewski, stosując technikę studium portretowego, skupia się przede wszystkim na wewnętrznym świecie bohatera – na jego myślach, emocjach i moralnych

rozterkach. Od samego początku powieści Raskolnikow jawi się jako człowiek zbuntowany przeciwko normom społecznym i moralnym. Jego filozofia, według której „wielcy ludzie” mają prawo przekraczać moralne granice, prowadzi go do popełnienia zbrodni – morderstwa starej lichwiarki. Jednak po dokonaniu tego czynu Raskolnikow zaczyna przeżywać głębokie rozterki, które rozgrywają się na poziomie jego psychiki. Dostojewski, zamiast skupić się na akcji zewnętrznej, w dużej mierze koncentruje się na wewnętrznym monologu bohatera, na jego poczuciu winy, lękach, dylematach moralnych i stopniowym dochodzeniu do świadomości, że nie jest w stanie uciec przed odpowiedzialnością za swoje czyny.

Studium portretowe Raskolnikowa to nie tylko analiza jego psychiki, ale także głęboka refleksja nad naturą ludzką i możliwością przekroczenia moralnych granic. Dostojewski kreuje Raskolnikowa jako postać tragiczną – człowieka, który próbuje uciec od moralnych reguł, ale ostatecznie zostaje przez nie pokonany. Studium jego postaci jest przykładem, jak Dostojewski ukazuje wewnętrzną przemianę bohatera – od buntu, przez cierpienie, aż po odkupienie. To właśnie na poziomie psychologicznym i moralnym rozgrywa się główny dramat Raskolnikowa, co czyni go jednym z najbardziej złożonych bohaterów literatury światowej.

Kolejnym przykładem studium portretowego w twórczości Dostojewskiego jest książę Myszkina, główny bohater powieści „Idiota”. Myszkina, przedstawiony jako postać niezwykle dobra, wręcz święta, jest w literaturze Dostojewskiego jednym z najbardziej wyrazistych symboli człowieka moralnie doskonałego. W przeciwieństwie do Raskolnikowa, Myszkina nie jest bohaterem targanym wewnętrznymi konfliktami – jego główną cechą jest niewinność i empatia. Jednak to właśnie te cechy stają się źródłem jego tragizmu. Myszkina, pełen miłości i współczucia dla innych, nie potrafi poradzić sobie w brutalnym i cynicznym świecie, co ostatecznie prowadzi do jego klęski.

Dostojewski, tworząc studium portretowe Myszkina, nie tylko

analizuje jego wewnętrzne cechy, ale również pokazuje, jak jego charakter oddziałuje na otaczający go świat. W „Idiocie” Myszkin jest postacią, która – podobnie jak Chrystus – staje się ofiarą swojej własnej dobroci. Dostojewski za pomocą szczegółowych opisów myśli, odczuć i reakcji bohatera buduje obraz człowieka, który, choć jest moralnie doskonały, nie jest w stanie znaleźć swojego miejsca w rzeczywistości pełnej zła i fałszu. Studium portretowe Myszkina jest zatem nie tylko analizą jednostki, ale także refleksją nad losem człowieka dobrego w świecie, który go odrzuca.

W „Braciach Karamazow” Dostojewski stosuje jeszcze bardziej złożone studium portretowe, kreując postaci trzech braci – Aloszy, Iwana i Dymitra – jako symboliczne reprezentacje różnych aspektów ludzkiej natury. Alosza, młodszy z braci, to postać o głębokiej wierze, duchowości i dobroci, podobnie jak książę Myszkin. Dostojewski przedstawia go jako bohatera, który stara się żyć zgodnie z chrześcijańskimi wartościami, co czyni go moralnym punktem odniesienia w powieści. Jego wewnętrzne życie, choć mniej burzliwe niż u innych postaci, jest kluczowe dla zrozumienia jego roli jako „anioła” rodziny Karamazowów. Dostojewski analizuje jego relację z duchowym mistrzem, Zosimą, oraz jego walkę o utrzymanie wiary w świecie pełnym zła.

Iwan Karamazow, przeciwnie, to postać targana wewnętrznymi sprzecznościami i moralnymi dylematami. Jego postawa wobec Boga i religii – a zwłaszcza słynny monolog o buncie wobec zła na świecie – ukazuje głęboką intelektualną i duchową walkę, którą Dostojewski z wielką precyzją analizuje w swoim studium portretowym. Iwan symbolizuje racjonalizm i sceptycyzm, a jego wewnętrzne rozterki dotyczą fundamentalnych kwestii dobra, zła i wolności. Studium portretowe Iwana Karamazowa to przykład, jak Dostojewski poprzez analizę psychologiczną bada problem moralności i istnienia Boga, czyniąc go jednym z najważniejszych tematów swojej twórczości.

Dymitr Karamazow, trzeci z braci, to postać pełna namiętności

i impulsywności, które prowadzą go do konfliktów i dramatycznych wyborów. Jego gwałtowność i skłonność do przemocy kontrastują z moralnym spokojem Aloszy i intelektualnym niepokojem Iwana. Studium portretowe Dymitra koncentruje się na jego wewnętrznej walce między impulsywnymi pragnieniami a poczuciem winy, co sprawia, że staje się on postacią tragiczną – człowiekiem, który nie potrafi kontrolować swoich emocji, ale jednocześnie poszukuje odkupienia.

Wszystkie te postaci – Raskolnikow, Myszkin, bracia Karamazow – są dowodem na to, że Dostojewski był mistrzem studium portretowego. Jego postaci nie są jednowymiarowe, lecz złożone, pełne sprzeczności i głęboko zakorzenionych konfliktów wewnętrznych. Dostojewski, analizując psychikę swoich bohaterów, nie tylko przedstawia ich indywidualne losy, ale także podejmuje uniwersalne tematy – moralność, wolność, wiarę, cierpienie, odpowiedzialność. Studium portretowe w jego twórczości to narzędzie, które pozwala mu zgłębiać najciemniejsze zakamarki ludzkiej duszy i stawiać trudne pytania o sens istnienia i granice moralności.

Podsumowując, studium portretowe w twórczości Fiodora Dostojewskiego stanowi kluczowy element jego literackiego warsztatu. Dzięki precyzyjnej analizie psychologicznej i moralnej swoich postaci, Dostojewski potrafił stworzyć bohaterów o niezwykłej głębi i autentyczności. Poprzez złożone portrety takich postaci jak Raskolnikow, Myszkin czy bracia Karamazow, Dostojewski nie tylko ukazuje dramat jednostki, ale także podejmuje uniwersalne tematy filozoficzne, które czynią jego twórczość ponadczasową i wciąż aktualną.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.